

ERDÉLYI GAZDA

KÖZ- ES MEZŐGAZDASÁGI LAP

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
TULAJDONA.

TELEFON : 158 szám.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1.-ÉN ÉS 15.-ÉN

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCA 10 SZÁM

TELEFON : 158 SZÁM

Az E. G. E. alapító tagdíja 2000 lei, rendes tagdíja évi 200 lei, kisgazdák, gazdatisztek és gazd. alk. részére 150 lei. A tagok az Erdélyi Gazdát 150 lej pótdíj ellenében kapják. ↻

A lapfelügyelő bizottság felügyelete mellett felelős szerkesztő és kiadó:

TÖRÖK BÁLINT

AZ E. G. E. TITKÁRA.

Előfizetési díj nem tagok részére:
Egy évre 400 lei Negyed évre 100 lei
Fél évre 200 lei Egyes szám 8 lei

Megalakult az Erdélyi Magyar Földhitelintézet.

1930 május elseje az erdélyi magyarság egyik legnevezetesebb dátuma marad, ekkor alakult meg ugyanis az *Erdélyi Magyar Földhitelintézet*. Az a cél, melynek megvalósítására alakult a Földhitelintézet, a magyar birtokokat terhelő fullasztó kölcsönöket olcsó és kedvező feltételű kölcsönre konvertálni, az *Erdélyi Magyar Földhitelintézetet* nemcsak a magyar gazdatársadalom, de az egész kisebbségi magyar nemzet legjelentősebb intézményévé teszi.

Hogy mennyire elszegényedett már a magyar gazdatársadalom, legjobban az az erőfeszítés mutatja, mellyel a Földhitelintézet huszmilliónyi alaptőkéjét összehozta. Most, hogy a Földhitelintézet már megalakult s evvel létrejött az a szervünk, melynek a közvetítésével külföldi hitelt vehetünk igénybe, nagyobb reménységgel és bizakodással nézhetünk a jövő elé. Talán sikerülni fog meghagyott birtokállományunkat fiaink számára megmentenünk.

Az *Erdélyi Magyar Földhitelintézet* alakuló közgyűlését az alapítási tervezet értelmében f. hó 1-én tartotta. Az alakuló közgyűlésen nagy számban jelentek meg az alapítók és részvényjegyzők Erdély minden részéből. A közgyűlésen dr. Gyárfás Elemér szenátor, az Erdélyi Bankszindikátus elnöke elnökölt. A részvényjegyzések számbavétele után az in-

tézet alapszabályait állapították meg, majd az első igazgatóság tagjaiul az alapítási tervezetben foglalt jogukkal élve a következőket nevezték ki az alapítók: dr. *Abrudbányay* Ede, gr. *Bánffy* Miklós, dr. *Betegh* Miklós, gr. *Bethlen* Bálint, *Borbély* Kálmán, *Bürger* Albert, dr. *Gyárfás* Elemér, dr. *György* József, dr. *Gaal* Alajos, br. *Jósika* János, dr. *Kölcsey* Ferenc, *Sándor* Béla, br. *Solymossy* Tibor, *Szász* István, dr. *Szentiványi* József, gr. *Teleki* Ádám és gr. *Tisza* Kálmán.

A felügyelő bizottságba a következőket választotta be a közgyűlés *Alföldy* Pál, *Pekry* Géza, dr. *Szentiványi* Gábor, dr. *Szoboszlay* László, *Török* Bálint és *Urmánczy* Jeromos.

A Földhitelintézet ügyvezető elnöke dr. *Gyárfás* Elemér lett, alelnök pedig br. *Jósika* János, míg az elnöki és egyik alelnöki tisztet még nem töltötték be. A felügyelőbizottság elnökévé *Urmánczy* Jeromost választották meg.

Dr. *Gyárfás* Elemér, mint az intézet ügyvezető elnöke, már el is utazott külföldre a záloglevelek kihelyezése érdekében szükséges tárgyalások beindítása céljából.

Az Erdélyi Földhitelintézet jelenlegi hivatalos helyisége egyelőre a kolozsvári „*Transsylvania*“ Bank Rt. Unió-uccai székházában van.

Az E. G. E. magyarországi gazdasági tanulmányutjáról.

Írta: Dancs Sándor intéző.

Márciusi napsugárban indultunk az E. G. E. által rendezett magyarországi gazdasági tanulmányi kirándulásra, amelynek Magyaróvárra és környékére rendezett részletéről óhajtok az alábbiakban megemlékezni.

Március 24-én érkeztünk Móraújra, ahol Dr. Gróf Béla gazd. ak. tanár úr fogadott és szíves kalauzolása mellett megtekintettük a Növénytermelési kísérleti állomást. Az állomás célja, hogy mint legfelső fórum ítéletet mondjon az országban előállított és behozott növényfajtákról, hogy azok adott viszonyok között alkalmasak-e a nagyban való termelésre. Hogy csak egy példát említsek fel, a szudáni fű termelését Magyarországon az utóbbi években nagyon felkarolták. Nagymennyiségű szénát ad, körülbelül háromszor annyit, mint a mi kaszálóink.

Megjegyzések hangzottak el a gazdák között, hogy a szudáni fű zölden etetve mér-

gező hatású. Beható vizsgálat és számos kísérlet után az intézet kimutatta, hogy a szudáni fűnek semmi féle mérgező hatása nincsen, bátran lehet etetni, s miután a terméshozama nagy, ajánlja a termelésre. Vetési ideje május 15-20 között van. Egy kat. holdra 30—40 kgr. mag szükséges. Rendszerint háromszor kaszálják, — de minden évben újból kell vetni. Megtudtuk ott továbbá azt is, hogy esalamádénak a legjobb és a legnagyobb mennyiségű anyagot a „*Laposnyaki*“ kukorica féleség szolgáltatja. A „*Lovászpatonai*“ hosszú fehér kukorica termése meghaladja k. holdanként 30 q.

Az ország különböző részeiből hoznak termőföldet ide és kísérleteznek, hogy azon miféle növény terem meg legjobban, kombinálva a műtrágyák rengeteg féleségével. Száz és száz ilyen kísérleti parcellát láttunk.

Ezután a tejkísérleti állomást és az avval

összefüggő sajtgyárat tekintettük meg. A laboratóriumok tömkelegén vezettek át, ahol az ország különböző vidékeiről beküldött tejet vizsgálják meg, fajsúly, zsirtartalom, szárazanyag, sav, szenyttartalom, erjedés, vizezés, főlözés szempontjából, a beteg tejek számtalan fajtáját tanulmányozzák és adnak szakvéleményt úgy a gazdaközönségnek, mint peres esetekben a pereskedő feleknek.

A tavaly az intézet által rendezett tej-tisztasági versenyen, amelyen az ország összes valamire való tehenészete részt vett, az egyik első nagy díjat herceg Eszterházy tehenészete nyerte el. Legérdekesebb az, hogy ezen a verseny eredménye jobb volt, mint a németek által ugyanakkor Németországban rendezett verseny eredménye. A tejkísérleti állomásnak mintegy kiegészítő részét képezi a sajtgyár. A sajt fogyasztása az utóbbi években minden országban nagy mérveket öltött. Régebben majdnem az egész Európát Franciaország és Svájc látta el speciális, finom sajtokkal. — Jelenleg minden agrár állam igyekszik ezen speciális sajtokat önmaga előállítani. — Magyarországon a fentnevezett sajtgyár kísérletezett és állított elő ilyen speciális sajtokat, pld. a trappista módra készült „*Óvári*“ sajt elnevezése alatt forgalomba hozott sajt féleség olyan finom, hogy az eredeti trappista sajttal bárhol és bármikor felveszi a versenyt.

A doboz sajtgyártásában is kiváló eredményeket értek el, — gyártmányaikat „*Menyecske*“ sajt néven hozzák forgalomba. — Ezt a féleséget a kemény sajtok megolvasztása és formába öntése után állítják elő. — A sajtgyár pincéjében láttunk 90—120 kg. nagyságú ementhali módra elkészített malomkerék nagyságú sajtokat. — Ezen sajtból a gyár vezetősege megvendégelt s mondhatom őszintén, hogy rengeteg mennyiséget fogyasztottunk el ien jó étvágygal, mindenkinek nagyon ízlett. Szemeink előtt folyt le, mintegy mozi-szerűen a sajtgyártás minden egyes mozzanata. Láttuk, hogyan történik a tej felmelegítése, festése, a tej beoltása, az alvadék felaprózása, a sajt formázása, préselése, sózása, érlelése, a doboz sajtjánál pedig a megolvasztott anyag formába ömlesztése, staniol papírba való pakolása, dobozba való rakása. Minden egyes mozzanatot tudományos magyarázat kísért. Ezen intézet nemcsak a sajt-féleségek előállításával és forgalomba hozásával foglalkozik, hanem laboratóriumaiban a sajthibák és betegségek számos fajtát vizsgálják és adnak tanácsot az odaforduló gazdáknak.

(Folyt. köv.)

A gabonafélék termesztése.*

Irta: Réthy László okl. gazda.

A gabonafélék inkább a szárazabb éghajlatot és talajviszonyokat kedvelik. Közülük csak egyedül a rizs, mint melegebb éghajlat gabonaféléje, kíván időnként vízzel elárasztott termőhelyet. Azonban ez sem bír ki állandó elárasztást és elposványosodott talajt, hanem az elárasztásnak és levezetésnek váltakoznia kell. Ennél a növénynél tehát az öntözés bizonyos szabályok szerint történik és a rizst a virágzás idején az elárasztástól mentesítik, tehát a magérésig teljesen száraz talajon tartják.

Hasonló eljárást alkalmaznak a forró égőv alatt a többi gabonaféléknél is, mint pl. a búzánál, melyet a forró égőv alatt, csapadék hiányában, szintén vízzel árasztanak el. Még a mi éghajlatunk alatt is azt tapasztalták, hogy a vetés vízzel való elárasztása nem árt a búzának és az sem árt, ha a vetést áradások esetén 3—4 hétig víz fedi el. Az áradás azonban csak az esetben nem káros hatása a vetésekre, ha a víz állandó, lassu mozgásban van, jön és elfolyik. A nyugodtan álló, mozgásban nem lévő víz azonban, mely poshadttá válik, a vetéseket elpusztítja. Ilyenek a tócsák, pocsolók, melyek az áradás után a szántóföldön visszamaradnak. Az ilyen helyeken az altalaj olyan alkotású, hogy a vizet át nem bocsátja. Feltétlenül szükséges ezért az ilyen helyekről a vizet levezető árkocsák segítségével eltávolítani, vagy ha igen gyakoriak ezek a foltok, alagsóvezéssel segíteni a bajon.

Az összes gabonafélék vizet átbocsájtó altalajt igényelnek, ha a talaj minőségét illetően igényeik különbözők is. Ezeket a követelményeket a gazdának ismernie kell, hogy az éghajlatának és taljának legmegfelelőbb gabonaféleséget termesztésre kiválaszthassa. A zab ugy a nehéz, mint a könnyebb talajokon egyaránt jól megterem, ha elegendő a nedvesség. A rozs, köles, a homokos és száraz, míg a buza a nedves vályogtalajokat kedveli. Az árpa a közepes talajok gabonaféléje és pedig az olyanoké, melyek felerészben vályogból, felerészben homokból állanak. Igen belterjes művelési módnál azonban vályogtalajokon is megterem, míg homoktalajokon kevésbé.

A tengeri a meleg, tevékeny, könnyebb talajokon terem meg jól.

A talajban mérsékelt mennyiségben előforduló mész az összes gabonaféleségekre kedvező hatása. A buza és az árpa több mésztartalmat igényel a talajtól, mint a zab és a rozs.

A laza, szivacszerű tözeges és lápos talajok nem igen felelnek meg a gabonaféléknek. Az ilyen talajokon gyenge szalmájú, silány magvu növények teremnek. Talajjavítással ugyan segíthetünk a bajon, de a buza még ezután is, az ilyen talajokon bizonytalan termésmű marad.

Ami a talajnak vetéshez való előkészítését illeti, ugy a legjobb gazdák véleménye szerint egy előkészítési mód sem biztosít oly sikert a búzánál, mint az ugar. Nehéz vályogtalajon, mely úgy televény, mint homok által lazítva nincs, valamint sovány vályog és agyagtalajokon, melyeknek altalaja a vizet át nem ereszt, az ugar a legmegfelelőbb talajelőkészítési mód, jobb mint a búzának repce után való vetése.

Gazdag, televénydus vályog és agyagtalajokon már ugar nélkül is szép eredményeket érhetünk el.

Ami az őszi gabonafélék előnövényeit illeti, ugy a kapásoknál az a hátrány, hogy aratásuk későn történik és a talajnak a szántás után nincs elegendő ideje a leülepedésre. Ellenben korai burgonya már e tekintetben, őszi rozsnak vagy őszi búzának előnyösebb.

* A szerzőnek: „Kulturnövényeink termesztése, különös tekintettel a nemcsitett magvak és műtrágyák okszerű alkalmazására”, című munkájából mutatvány gyanánt közöljük a cikket.

Általában szabálynak tekinthető, hogy kapás után ne vessünk őszi gabonaféléket, hanem inkább tavasziakat.

Ahol tehát az ugar nem alkalmazzuk, ott az ősziakat repce, dohány, len, kender, borsó, bab, lóhere, zabosbüköny után vessük. Lehetőleg kerüljük a kalászosoknak kalászosok után való vetését.

Az őszi vetésnél arra kell törekedni, hogy az előnövény learatása után a talajt rögtön felszántuk, hogy így a még meglevő talajnedvességet, mely a tarlón igen könnyen veszendőbe megy, megtarthassuk. Így a talajban összegyűjtjük a levegő és az altalaj nedvességét.

A talajelőkészítés egy, két vagy három szántással vihető keresztül. Háromszor való szántást csak repce után adhatunk. Két szántás esetén az első sekély legyen, melyet hántóekével végzünk (könnyű talajon az extirpátor is megfelel), a második, teljes mélységig adott szántást pedig olyan korán kell végezni, hogy a talajnak a vetésig legalább három hete legyen a leülepedésre. A szántás mélyítése a gabonafélék előtt nem tanácsos, mert ezek gyökerei az alulról felhozott nyers talajt nem szeretik.

A talaj megmunkálását illetően a tavasziak közül a zab kevésbé igényes, ellenben az árpa e tekintetben nagy igényeket támaszt. Zabot új törésekben, irtásokban is sikerrel lehet termesztetni, csak a kellő nedvesség ne hiányozzék. Természetes, hogy mindemellett a zab is hálás, ha jobb bánásmódban részesítjük.

Az árpa az ilyen mostoha bánásmód esetében, teljesen csődöt mond. Nagy termések elérésére megköveteli a talajnak szinte kerteszerű megmunkálását.

A tavasziak talajelőkészítésénél a legfontosabb szempont, a téli nedvesség fentartása, konzerválása.

Ezt úgy érhetjük el, hogy a szántást még az ősszel végezzük el, tavasszal pedig a szántást — különösen kiszáradásra hajlamos talajokon és száraz éghajlat alatt — mellőzzük. A talajon képződő kérget pedig, lehetőleg korán, februárban, márciusban boronával feltörjük, mert a kéreg a kiszáradást rendkívül előmozdítja, míg a felszínen fekvő vékony porhanyós réteg a mélyebben fekvő talajréteget a kiszáradástól megóvjá.

Ujabb adatok a ricinus termesztéséről.

A háboru óta napirendre került a ricinus termesztésének a kérdése. Mikor szinte lehetetlenné vált a háboru alatt a ricinusolajnak mint igen gyakran használt orvosságnak a beszerzése, felmerült az a kérdés: próbáljuk meg mi is a ricinus termesztését oly célból, hogy a patikákat elláthassuk ricinusolajjal. Megindult a ricinus termesztése és pedig elég szép sikerrel. Voltak termelők, akik a ricinus termesztése által egy év alatt bekapták földjük értékét. A háboru megszűntével megszűnt a ricinusolaj behozatalának az akadályja és a gyógyszerárak ismét elláthatták magukat a külföldről behozott ricinusolajjal. Ezzel az importtal nem tudott versenyezni a hazai termelés, ezért megint elaludt nálunk a ricinus termesztésének az ügye. Ma azonban másképp áll a dolog. Ma a ricinusolajat nemcsak orvosságnak használják hanem ma ennek az olajnak sokféle alkalmazása van az iparban, ezért nagyon keresett cikk a ricinusolaj. Hozzáteendő, hogy a gyógyszernek szánt ricinusolajat nem szabad meleg úton a ricinusból kisajtolni, — mert az ártalmas az egészségre, hanem az orvosságnak szánt ricinusolajat a gyógyszerkönyv előírása szerint hideg úton kell előállítani. Ez pedig nehézkes és komplikált dolog, amihez kevesen értenek. Ellenben az ipari célnak való olajat melegúton lehet nyerni, t. i. az összevázott magot pörkölés után sajtolják ki és így nyerik az olajat. Vagyis a ricinusmagból ugyanolyan módon lehet az olajat

előállítani, mint a napraforgó- vagy tökmagból, amit minden nálunk működő egyszerű olajsajtó is elvállalhat. Ezért most a ricinus termesztésének az ügye is megint napirendre került és ez sok vidéken igen jövedelmező foglalkozásnak bizonyult.

Alapfeltétele azonban a ricinustermelésnek, hogy az égalj neki megfelelően, mert hűvös, zord vidéken nem érik be a ricinus magja. De ott, ahol a kukorica rendszeren beéri, ott a ricinus is beéri. A ricinus termesztésének a felkarolását tehát csakis azoknak a gazdáknak ajánlhatom, akik olyan vidéken gazdálkodnak, ahol a tengeri rendes növénye a termelésnek.

A ricinus termesztésére vonatkozólag a legutóbbi időben újabb adatokra tettem szert, amelyeket az érdeklődő gazdákkal okvetlenül közlendőknek tartok, mert azokból ők is hasznos okulást vonhatnak le.

A ricinus termesztésével nagy előszere-ttel foglalkoznak a bessarabiai oroszok, valamint a déloroszországi kisgazdák. — Oroszországban már régebben kezdték a ricinus termesztését fölkarolni, mert Oroszországban az iparnak sokféle ágában használják föl a ricinusolajat. Így elsősorban a textiliparban van fontos szerepe a ricinusolajnak. Mint alizarint használják a szövetek festésére. Az u. n. „türkisch-rot” festéknek a fixirozására, a szín és a minta megrögzítésére legjobb mediumnak bizonyult a ricinusolaj. Erre a célra Oroszország régóta nagytömegben importálja a ricinusolajat. A szappan- és bőripar szintén sok ricinusolajat fogyaszt. Az illatszer-gyártásban ujabban a ricinusolajat az illat fellegására és megrögzítésére ugy használják, mint eddig a disznózsírt. A róza és más finom illatú virágnak illó olaját a ricinusolajjal rögzítik meg, hogy azután illatszerré feldolgozhatassák. Legfontosabb azonban a ricinusolaj szerepe az aviatikában, mert a repülőgépeket leginkább csakis ricinusolajjal kenik meg. A ricinusolaj ugyanis nem szilárdul meg a hidegben, ezért a legalkalmasabb olaj a repülőgépek kenésére. Az automobilonkat is ujabban előszeretettel ricinusolajjal kenik meg. A ricinusolaj továbbá mint világító olaj is nagybecsűlt, kivált Oroszországban. Másféle olajjal keverve a ricinusolaj igen szép fehér fényt ad és nem kormoz. Ricinusolajból valami más titkos összetételű szerrel keverve valami kiváló jó és nagyon kemény cementet állítanak elő. Indiában pedig világítógázt készítenek a ricinusolajból.

Ennyiféle alkalmazhatóság mellett természetes, hogy a ricinusolaj most igen keresett cikké vált a világpiacra. Ára is elég tekintélyes a többi olajoké mellett. — Mig pld. múlt évi adataim szerint a repceolaj ára 36—38, a lenmagolajé 50—52, a napraforgóolajé 46—48, a kukoricacsiraolajé 31—33 lej volt, addig a ricinusolajé 96 lej volt. Ha ma talán másképp is állnak az olajárak, azért az arány megmarad a különböző olajok között.

A ricinus magja átlagosan 40—55% olajat tartalmaz, tehát bőségesen ad olajat. A ricinus-termelés módjára és hozamára nézve most újabb adatoknak jutottam a birtokába, amelyeket az alábbiakban óhajtók közölni. Egy beszarábiai okleveles gazdától kaptam ezeket, amelyek több évi tapasztalaton alapúlnak.

Az első fontos tapasztalati tény, hogy a ricinus sokkal érdemesebb szegélynövénynek természeténél, mint tisztán vetni táblákba. — Amint nálunk a napraforgót szokták vetni, a táblák beszegéséül, ugy lehet a ricinust is vetni. Így elvetve, szegélynövénynek mivelve sokkal nagyobb termést ad a ricinus, mintha önálló terménynek vetik külön táblákba. Amellett az ilyen szegélynövény nem okoz sem külön munkát, sem külön költséget, legfejebb a mag ára terheli a termelését. Oroszországban és Beszarábiában szőlőskerteket, gyümölcsösöket és konyhakerteket szegnek be ricinussal. — A kisgazda családja elvégzi a mag szedését,

amikor az érik és kényelmesen elvégzi ezt a munkát. A ricinust 1 m. távolságra ültetik; így tehát $\frac{1}{4}$ hektár területnek a beszegésére 250 ricinust kell. Egy-egy növény átlagvéve 400 gr.-nyi magot ad. Átlagos termés gyanánt pro $\frac{1}{4}$ hektár beszegésére 100 kg. ricinusmagot lehet számítani; de üssünk le belőle 20 kilót, marad tehát 80 kg. magtermés, mai értéke szerint (1925) 2000—2400 lei árban. A mag ára u. i. 1925-ben kilónként 25—30 lei volt Beszarábiában. A szegélynek való művelés tehát külön költséget nem okoz, amellet pedig tetemesen fokozza a föld hozadékát. Az említett terület bevetésére, t. i. $\frac{1}{4}$ hektárnak a beszegésére 300 gr. vetőmagot számíthatunk, ami 10—12 lejnyi költségnek felel meg. A 2000 lejnyi jövedelem, tehát tulnyomó részben tiszta haszonnak marad a kisgazda zsebében. Megjegyzendő, hogy a ricinus főleg a kisgazdáknak való foglalkozás, miután a mag szedése pepecselő munkával jár.

Ha ellenben külön termés gyanánt akarjuk vetni a ricinust, akkor $\frac{1}{8}$ hektárra 2 kg. vetőmag szükséges. A termés átlag véve hektáronként 800 kg. mag; ami tehát hektáronként szintén csak 2000—2400 lejnek felel meg. — Vagyis annyit hoz, mint az $\frac{1}{4}$ hektár beszegése. A kiadás pedig a külön művelésnél hektáronként 4—5000 lej szokott lenni (Beszarábiában). A hozam átlag 800 és 1500 kg között változik hektáronként és vidékenként, míg az északi vidékeken 400 kg.-ra is leszáll.

A ricinus hozadéka azonban a vidékek szerint különböző szokott lenni. Így például Beszarábia északi részén, Soroca és Hojiu környékén desjatin szerint ($\frac{1}{10}$ -el kevesebb, mint egy hektár) 40—50 pud (1 pud = 16 kg.) termést ad; ellenben délibb vidéken, mint Chişinău és Orhei környékén már 50—60 pudnyi termés a rendes, végül még délibb vidékeken 70—80, sőt 90 pudot is aratnak desjatinonként.

Végül fontos az olajpréselésnél hátramaradó pogácsa, amely kitünő műtrágya, amelyet főleg a cukorrépa és a szőlő trágyázására használnak. Amellet a pogácsa rovarirtó szervenek elsősorban a csimasz pusztítására nagyon jól válik be. A ricinusogácsa u. i. mérges hatású, ezért nem használható takarmánynak. A pogácsa igen gazdag nitrogénben, foszforban és káliumban.

Dr. Péter Béla.

A Marostordamegyei Földmives Szövetség tisztújító közgyűlése.

Két esztendei szünet után a Marostordavármegyei Földmives Szövetség újból felvette a munka fonalát, hogy elfoglalja ismét helyét a gazdaérdekekért küzdő gazdasági egyesületek között. A gazdatársadalom a mai állapot- és gabonaárak és értékesítési viszonyok között tökéletesen eladósodott úgy, hogy már a kész vagyonát éli föl a nép. A mezőgazdaság jövedelme maholnap a közterhekre és kamatokra sem lesz elég, ha sürgős segítség nem jön. Ezt érezte meg Marostorda vármegye földművelő népe, amikor most ismét sorompóba állott és a Szövetség élére új vezetőket választva ismét zászlója alá hívja a vármegye földművelő népét. Az egyhangú választások rendjén elnöknek: Csontos Miklóst, alelnököknek: dr. György Józsefet, orsz. képviselőt, dr. Dreier Bélát, Kiss Lajos esperest, Mikó László földbirtokost, Pete Endrét és Papolezy Istvánt, igazgatónak: Hatfaludy Istvánt, titkárnak: Jency Józsefet és pénztárnoknak: Zilahi Aladárt választották meg.

A közgyűlés a Szövetség lelépő elnökét, gr. Földalagi Mihály földbirtokost tiszteletbeli elnökké választotta és érdemeit jegyzőkönyvileg megörökíteni határozta. A közgyűlés elhatározta a falusi gazdakörök új-

szervezését és Török Bálint E. G. E. titkár indítványára kimondotta, hogy a folyó év őszen Marosvárhelyen nagyobb szabású mezőgazdasági gépeszköz, anyag és termény kiállítás rendez az E. G. E.-vel karöltve.

Román János mezőgazdasági kamarai elnök bejelentette, hogy elkészítette a vármegye román lakossága számára is a gazdaköri alapszabályokat és a magyar és román kisgazdákat a közös érdekek védelme céljából együttes munkára hívta fel. A közgyűlés a bejelentést tudomásul véve a választmányhoz tette át az ügyet érdemleges elintézés céljából.

Nedves talajok telkesítése.

Irta: Velicsek Gusztáv okl. gazda.

(Folytatás.)

A fő- vagy vízelvezető árok méretei, mint már említettem, a vidéken szokásos csapadék és az elvezetendő belvíz mennyiségétől függ. Általában elég ha 3—4-szer oly széles és körülbelül 2-szer oly mély, mint a gyűjtő-árkocskák, hiszen csak időszakonként elvezetendő vízzel van szó. Szerkesztése és kezelése attól függ, hogy talajművelő eszközeinkkel át akarunk-e rajta járni, vagy sem. Előbbi esetben, amely a célszerűbb, ezt az árkot is szántással lehet megcsinálni, mégpedig miután méreteit megállapítva azt kitűztük, ekével a közepre beállunk és „tületre” kiszántjuk. Az ilyen módon felszántott földtömeget lapáttal jobbra-balra kihánjuk a leendő árokpartra azt ott egyenletesen elteregtetve. Gátat nem hagyunk, nehogy a fogásközi árkocskák lefolyását megakadályozzuk s ezt folytatjuk addig, míg a kellő mélységet elértük. Ha pedig talajművelő eszközeinkkel nem akarunk rajta keresztüljárni, ami akkor célszerű, ha a vízelvezető árok pld. a tábla közepén húzódik el, mint a fenti példában és a tábla elég hosszú és a belvizeken kívül más területről jövő belvizet is el kell vezetnie, úgy jó azt rendszeresen megásatni; természetesen a belőle kikerülő földet partjain simára elteregtetni. Hátránya, hogy ilyenformán a táblában sok a forgó, ami a beléje torkoló árkocskák állandó eltömődését és azok állandó tisztítását vonja maga után. Mindkét esetben ezen elvezető árkokat csak akkor szerkesztjük meg, ha a fogások már teljesen ki vannak dolgozva. Ha — mint sokszor előfordul — a vízelvezető árok a tábla szélére esne, akár mint határárok, akár mint ut melletti szegélyárok, amelyen talajművelő eszközeinkkel át kell járnunk, célszerű azt minden szántás után a behullott földtől kitararítani. Miután a fogásvégeken a ki- és befordulásnál vak borozdák el nem kerülhetők, célszerű a fogásvégeket 2—3 lépés szélességben keresztben — mint egy kis forgót — úgy kiszántani, hogy csak egy barázdával vettjük a földet a táblába, a düllön üresen visszajöve addig, amíg a vízelvezető árok fenekére jutva azt még egy barázdával mélyítjük és tisztítjuk. Vetés után természetesen úgy a vízelvezető árkot, mint a gyűjtőárkocskák torkolatokat lapáttal kitisztítatjuk, esetleg úgy járunk el, mint az eredeti megszerkesztésünknel leirtam. — Tavasszal hóvadás után járjuk végig az így telkesített tábláinkat és a beiszapodás által eltömődött gyűjtőárkocskák torkolatokat tisztítassuk ki. Sokan lesznek, akik az általam megadott árokméreteket kicsinyelni fogják és azért végezetül sok-sok évi tapasztalat után állítom, hogy belvizek ily módon való elvezetésére nem szükségesek a nagy árok, ha az árokhálózat zavartalan működése révén biztosítjuk a felesleges víz gyors elfolyását. Sikerült ily módon reménytelennek hitt, ősrégi, vadvizet, zombékos, még alkalmi kaszálónak is alkalmatlan területeket telkesíteni és kitünő szántókká átalakítani.

(Vége.)

A Hangya Szövetkezetek Központja X. évi mérlege.

A „Hangya” Szövetkezetek Központja most tette közzé X. évi mérlegét és üzleteredmény-számláját, amely az 1929-es üzletév rossz üzleti viszonyai ellenére is a Hangya fejlődéséről számol be. A fogyasztóképesség csökkenése általánosságban visszacsúszott mindazon vállalkozásoknak, amelyeknek forgalma szoros vonatkozásban áll a tömegek fogyasztóképességével. A Hangya most megjelent mérlege azonban azt mutatja, hogy ennek az általános tünetnek semmi hatása nem volt a Hangya szövetkezetekre, bizonyosságul az intézmény kitünő szervezethez. A mérleg általánosságban az előző évi mérleggel azonos, az egyes számadatok csekély eltérést mutatnak az 1928. évvel szemben. 7,480.000 lej üzletrésztőke és 2,139.949.18 lej tartalékok mellett 680.333.04 lej a kimutatott tiszta nyereség, ami a tőkék 7 százalékos jövedelmezőségének felel meg. Az árukészlet 29,716.461, tagintézetek tartozása 21,682.812.27, egyéb adósok 1,783.887.50 lej. E tételekkel szemben a Hangya-nak 28,738.507.69 árutartozása, 6,785.620 folyószámlatartozás a pénzügyintézeteknél, 9 $\frac{1}{2}$ millió reeszkomptja és 5,429.250 elfogadvány tartozása áll fenn. Az ingatlanok 1 millió 805.362.68, berendezések 2 millió 191.941.21, értékpapírok 174.862 lej értékben szerepelnek a mérlegben. Az aktívák mérlegszerinti összege 61 millió 431.465.66, az előző évinél 3 millióval több, bruttó nyeresége 18 millió 645.970.98 lej.

A rétek és legelők mésznitrogénnel való műtrágyázásáról.

(Folytatás.)

Réteinket, legelőinket évek hosszú során át teljesen elhanyagoltuk, nem gondoztuk, nem trágyáztuk s így hozamaik sem mennyiségileg, sem pedig minőségileg nem felelnek meg azon legelőmibb követelményeknek, amelyeket irántuk az állattenyésztés támaszt. Kellő gondozás és tápanyagok hiányában rétejinket ellepte a moha. Az elhanyagolt rétek és legelők elmaradhatatlan következménye a gyenge állatállomány és általában az állattenyésztés rohamos hanyatlása. Ma, amidőn az alacsony terményárak következtében a mezőgazdaság súlyos válsággal küzd, az állattenyésztés jelentősége mindinkább előtérbe lép.

Minden gazda előtt ismeretes, hogy a szénatermelés mennyisége és minősége a rétet alkotó herefélék és füvek egymáshoz való helyes arányától függ, ez az arány pedig megfelelő műtrágyázással igen előnyösen befolyásolható.

Ha tekintetbe vesszük, hogy a fűfélék mindenekelőtt nagy nitrogénfogyasztók, elsősorban is a nitrogéntrágyázásnak kell nagy fontosságot tulajdonítanunk. Ezen feltevése helyességét különben számos kísérlet is bizonyítja, amelyeket többek között éppen Erdélyben végeztek. A nitrogéntrágya megválasztásánál a lassanható trágyákat kell előnyben részesítenünk s így különösen nálunk, a rétek és legelők feljavításánál nagy szerep jut a mésznitrogénnek, amely műtrágyának alkalmazása nemcsak a terméshozamot befolyásolja nagyon kedvezően, de nagyban előmozdítja az értékes fűfélék fejlődését és fehérjében dus nagy tápértékű takarmányt biztosít. Ezen körülményből magyarázható meg különben az a tény is, hogy a jószág a legelőknek mésznitrogénnel trágyázott részeit előnyben részesíti, továbbá, hogy a mésznitrogénnel trágyázott legelő és rétek takarmánya a növekedéskor csontképződését és fejlődését nagyon kedvezően befolyásolja. Nagy szerep jut a mésznitrogénnek a mohás legelők és rétek feljavítá-

sánál is, amint azt a következőkben látni fogjuk.

A kat. holdanként alkalmazandó méz-nitrogén mennyiség 60—100 kg., amely mennyiség ezen határok között aszerint változik, hogy milyen állapotban van a feljavítandó rét és legelő, továbbá, hogy milyenek a trágyázandó terület talaj- és csapadék viszonyai. *A méz-nitrogént egyenletesen kell kiszórni, vagyis olyanformán, hogy a kiszórás a trágyázandó területen a lehetőség szerint egyenletesen legyen elosztva.* Ott, ahol műtrágya-szórógép áll rendelkezésünkre, ez a munka nem okoz semmiféle nehézséget. Ha műtrágya-szórógépünk nincsen, akkor a kiszórást kézzel vagy szórólappal végezhetjük és pedig legelőnyösebben oly módon, hogy a kiszórás nitrogén mennyiségét két egyenlő részre osztva, az egyik részt a trágyázandó terület szélén, a másikat pedig hosszában szélesen (kézzel való vetéshez hasonlóan) szórjuk ki. A méz-nitrogén kiszórását ősszel, vagy tavasszal végezzük, de eszközölhetünk osztott trágyázást is, úgy, hogy a kiszórás mennyiség felét ősszel, felét pedig tavasszal alkalmazzuk. Közép kötött talajokon osztott trágyázást végezhetünk, vagy tavaszkor szórjuk ki a méz-nitrogént. A tavaszi trágyázást különösen előnyben kell részesítenünk minden olyan esetben, ahol a trágyázandó terület hegyes, vagy lejtős fekvésű. A tavaszi trágyázást a vegetáció megindulása előtt kell elvégezni, szélcsendes időben, vagy ha ez nem volna lehetséges, a széllel egyirányban kell szórni. Ha csak lehet, ne mulasszuk el a méz-nitrogént a kiszórás után azonnal jól beboronálni.

Mohalepte legelők és rétek feljavításánál a következőket kell szem előtt tartanunk: A mohás területeket boronával először felszaggatjuk és az így előkészített talajon a méz-nitrogént a harmatos növényzetre szórjuk ki. Ilyen helyeken kiszórás után nem boronálunk többé, hanem pár nap múlva, miután a moha már elpusztult, a hiányos részeket — a fű sűrűségének előmozdítására — megfelelő mennyiségű fűmagot vetünk. A kiszórás után egy hétig az állatokat a legelőre kibocsátani nem szabad. (Vége.)

A Csikvármegyei Gazdasági Egylet közgyűlése.

A székely kisgazdák kétségbeejtő helyzetét bizonyítja az érdekeik védelmére való önkéntes szervezkedés. Udvarhely vármegyének meg van a gazdasági egyesülete. Háromszék megyébe most folyik a szervezkedés, most alakult újból meg a Marostorda vármegyei Földműves Szövetség is és hosszasan hallgatás után most adott magáról életjelt Csik vármegye gazdaközönsege is, amikor az ujonnan szervezett vármegyei gazdasági egylet egy éves működéséről számolt be a T. Nagy Imre elnöke alatt lezajlott közgyűlésén.

Bartalis Ágoston terjesztette elő az igazgató választmány jelentését, mely tulajdonképpen a székely nép létfennartási küzdelmének a képét tükrözi vissza. A választmány beszámolt az egylet jogiszemélyiségének elismerése, a gazdakörök szervezése, egyleti iroda berendezése, kedvezményes-áru mezőgazdasági gépek, műtrágya beszerzése, a mezőgazdasági termények és termékek értékesítése körül kifejtett munkásságáról, az E. G. E. sepsiszentgyörgyi kiállításán való részvételről, a téli gazdasági előadások rendezéséről stb. Foglalkozott végül az egylet a mezőgazdasági hitel kérdésének megoldásának ügyével, mely ma a legégetőbb kérdések egyike. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette és a tisztújítás rendjén a régi tisztikart köszönetének és elismerésének kifejezése mellett a közgyűlés újból megválasztotta.

Gyümölcsfák permetezése, foltbetegségek, molystb. ellen

Johann Salmen vándortanító.

Bebizonyított tény, hogy a gyümölcstermelés nagy bevételhez juttathatja a gazdát, ha a gyümölcs jó minőségben lesz forgalomba hozva. Legtöbb gyümölcsfajunkat azonban megtámadja a foltbetegség, vagy gyümölcsragya (fusieladium), miáltal ezek értékükből vesztenek. Ezért szükséges, hogy a gyümölcs-gazda ezekkel a kártékony tényezőkkel idejében szembeszálljon.

A védekezés legbiztosabb módja, a fáknek egy másfél százalékos „Nosprasen“-mészoldattal való bepermetezése. Ezen oldatot úgy állítjuk elő, hogy másfél kilogramm Nosprasen port 70—80 liter vízzel vegyítünk és egy tiszta vesszőseprűvel jól összekavarunk. Egy fél órának a leforgása alatt, miközben többszöri felkavarás szükséges, a Nosprasen feloldódik. Azután hígított és leszűrt oldott meszet öntünk részletenként a vegyületbe és ezt alaposan felkavarjuk. A mésztejnek minden egyes hozzáöntése után, az oldatnak a telítését piros lakmuspapírral, vagy phenolphtalein papírral (gyógyszertárakban kapható) oly módon vizsgáljuk meg, hogy a nevezett papírból a szalagnak az egyik végét a jól összekavart oldatba merítjük. Ha most a lakmuspapírnak a be-merített része megkékül, vagy a phenolphtalein párré megpirosul, úgy a hozzáöntött mész mennyisége megfelelő. Az ilyen módon létrejött keverékhez most annyi tiszta vizet öntünk, hogy összesen száz literet eredményezzen. Ez a keverék hónapokig eláll és csak használat előtt szükséges ismételtől jól felkavarni.

Az első permetezés mindjárt a virágzás után eszközölni mikor az utolsó virágzárak még nem hullottak le. A fentebb leírt vegyületet egy fapermetező segítségével erős nyomás alatt permetezzük, még pedig úgy, hogy a fának összes zöld részeit folyadékunk harmatszérien bevonja.

A Nosprasen mészoldat rézsón kívül arsent is tartalmaz, mely az összes kártékony rovaroknak legnagyobb mérge és mely által ezek, ha a helyesen permetezett leveleken rágesálnak, megmérgezik magukat és elhalnak.

A gyümölcsfák második permetezése akkor történik, ha a gyümölcs mogyoró, vagy diónagyságra fejlődött. Itten a foltbetegség elhárítására elegendő egy egyszerű kék-kék mészoldat. Ha azonban egyidejűleg kártékony rágó állatoknak (férgék, bogarak) a veszélye is fennáll, feltétlenül szükséges, hogy a nevezett Nosprasen mészoldattal való permetezés megtörténjen. Egy ismételt permetezés a legtöbb esetben nem szükséges, csak hogyha a gombabetegségnek kedvező, nedves és meleg idő uralkodik, válik szükségessé, kb. három héttel a második után, egy harmadszori permetezés.

Az erdélyi Szász Gazdasági Egyesület főigazgatósága, Nagyszében.

O. Z. 232—1930.

SAKVELEMÉNY.

Az Erdélyi Szász Gazdasági Egylet vezetése és ellenőrzése alatt az utóbbi években Erdély különböző részein a gyümölcsfáknek a kártékony rovaroktól való megvédése „Nosprasen“ által lett megkísérelve. A „Nosprasen“ minden alkalommal különösen a gyümölcsragya (Fusieladium) elhárítására a legkitűnőbb szernek bizonyult és egyidejűleg a gyümölcsféreg és más állati kártevők elleni harcban elsőrendűen bevált.

Az amerikai pószmetilisztharmat, a moniliabetegség és a pajzstetűk leküzdésénél a „SOLBAR“ alkalmazása elsőrangú eredménnyel járt.

Ezért mindkét védőszert tapasztalataink alapján a legmelegebben ajánljuk. Nagyszében, 1930. március 30-án.

Az Erdélyi Szász Gazdasági Egylet főigazgatósága.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank RT.

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii (volt Mátyás király-tér) 7. szám.

Fiókjai: T. mezővár, Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon.

SAJÁT TÖKÉI: 141 MILLIÓ LEJ

Affiliált intézetek: Torda-aranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhelyen és Székelykeresztúron, Szászrégenvidéki Takarékpénztár Rt. Szászrégenben, Népbank Rt. Bánffyújváradon és Szamosújvári Hitelbank Részv. Társ. Szamosújváron. Minden bankügyletet a legelőnyösebben végezz. — Engedélyezett devizabély. — Betéteket elfogad.

Áruraktár a vasút mellett.

3804

IRODALMI SZEMLE

A fehér leghorn, vörös rhode island tyúk, a khaki campbell kacsá tenyésztése és takarmányozása. Írták: Winkler János m. kir. gazd. tanácsos, BOE főtitkár és dr. Janik Gyula miniszteri segédfoglalmazó, BOE tb. titkár, 100 oldal, 9 ábra, 2 színes műmelléklettel. Ára 2 pengő. Az utánvételezési költségek elkerülése végett az összeg előzetes be- küldése mellett a Baromfitenyésztők Országos Egyesületénél, Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz., I. em. 10. kapható.

Napjainkban a baromfitenyésztés igen fontos közgazdasági tényezővé nőtte ki magát, mert a nehéz megélhetési viszonyok miatt minden talpalatnyi földet ki kell használni. Okkal-móddal a legszegényebb ember is foglalkozhatik baromfitenyésztéssel, hogy magának mellékjövedelmet, vagy könnyebb megélhetést biztosítson, — a vagygazdaságok viszont annyi szabad területtel és ingyen takarmánnyal rendelkeznek, hogy rájuk nézve a baromfitenyésztésre való berendezkedés csak technikai kérdés, amely hosszabb-rövidebb idő múlva megoldhatóvá válik. A legelső kérdés, amely szegénynél, gazdagnál felmerül: mit tenyészünk? Melyik fajta jobb, a leghorn vagy a rhode island? Ez a két kérdés naponta annyiszor fordul elő, hogy szükségessé vált tömör stílusban megírt olcsó füzetet kiadni, amelyben az érdeklődő mindazokat az érveket összesítve megtalálja, amelyek az egyik, vagy másik fajta tenyésztése, illetőleg tartása mellett szólnak. A füzet továbbá gyakorlati utbaigatásokat tartalmaz a tenyésztést, olázást, takarmányozást illetőleg, amelyek mindenkinek, aki e fajtákkal foglalkozik, megkönnyítik a munkát s biztosítják az eredményt. Manapság nemcsak a technikának vannak vívmányai, hanem a tenyésztési tudománynak is. Ilyen vívmány a khaki campbell kacsá, amelynek tojóképesége nemcsak vetekszik a tyukéval, hanem azt felül is mulja. Tojásai nagyok, fehér-színűek, nem zsirosak s a fehérjéből nagy-szerű habot lehet verni. Ahol tehát elegendő gazdag vízi kifutó van, ott továbbra is pekingi, meg parlagi kacsát lehet tartani, bár a khaki ilyen körülmények között különösen jól jövedelmez, de ez az új fajta ott is nagy sikerrel tartható, ahol nincs vízi kifutó, csak egy kis medence, hogy éppen csak fürödhessenek az állatok. A khaki campbell kacsá tenyésztésével tehát érdemes foglalkozni és e füzetben le vannak a kacsatenyésztés létesítéséhez szükséges tudnivalók írva. A füzet egyébként igen csinos, könnyen kezelhető, stílusa szabatos, könnyen érthető és tömör. Ajánljuk minden baromfitenyésztő figyelmébe. Külföldre utánvétellel nem lehet küldeni.

Kulturnövényeink termesztése, különös tekintettel a nemesített magvak és műtrágyák okszerű alkalmazására. E cím alatt jelenik meg rövidesen Réthy László okl. gazdának tollából egy a gyakorlati gazdának nélkülözhetetlen szakmunka. — Legfontosabb kulturnövényeink termesztésével foglalkozik a legújabb tapasztalatok alapján. Igen nagy előnye e munkának, hogy e nemesített magvak és műtrágyák okszerű alkalmazását ismerteti. — Lelkészeknek, tanítóknak és mindazoknak, kik népünkkel szoros kapcsolatban állnak, valamint gazdaköröknek igen jó szolgálatokat tesz ez a könyv. A műtrágyák és nemesített magvak használata igen gyakran azok helytelen alkalmazása folytán sikertelen, amiért is tévesen kélik meg azok fontos szerepét. Gazdáinknak és elsősorban kisgazdáinknak a mai nehéz gazdasági viszonyok között létérdeke, hogy többet és jobbat termeljenek. A könyv ára 80 lei és a portóköltés. Megrendelhető a szerzőnél, Baia Mare-Nagybánya Str. Negru Voda 18.

Kisebb szakközlemények.

A teavaj gyártásánál, kinek nem állott módjában németországi tejszinsavanyító nemes baktériumkulturát hozatni, az közönséges aludttej hozzáadásával savanyította a szeparálás útján nyert édes tejszint, ami azonban nem mindig helyes, mert az aludttej a vadélesztő sejtek behatásra keletkezik, már pedig nem mindig a legalkalmasabb baktériumok szaporodnak el, sőt gyakorta ép káros baktériumfélések, amik behatással vannak az így nyert vaj izére, karakterére, színére, de főként a vaj nyereségre is. Ha állandó karakterű tevaját akarunk készíteni, úgy iz, szín és kenhetőség tekintetében és vaj nyereségünket, különbség 5%, nem akarjuk kockázatosra tenni de piacépességét így növelni is akarjuk, káros baktériumok helyett ma már könnyen nemes kulturát használhatunk, ami egészségügyi szempontból sem lebecsülendő, gyógytevaját készíthetünk betegek, lábadozók, gyermekek részére, de egészségesekeknek is alkalmasabb.

Nemeskulturát a magyaróvári bakteriologiai állomásról sikerült hoznom és itthon felszaporítanom, mit az EGE tevajgyártó tagjainak mint anyakulturát literenkint 200 leiert megküldök zárt üvegben.

Használata a következő egy példán illusztrálva: Az anyakultura meleg helyen tartandó 25° celsius melegben állandóan p. o. konyha kemence feletti polcán, lezárt üveg-edényben. Ha a napi beoltandó tejszínmenyiség 30 liter, (10%-ot készítünk) előbb 24 órával 3 decit kivéve az anyakulturából, hozzá keverjük 3 liter steril szeparált tejhez, amikor az tögymelegre hült, azaz 37° C.-ra, akkor 30 liter tejszín beoltható. A beoltott tejszint 24 óráig állni hagyjuk, miután kiköphető. Ha már kétszer oltottunk az anyakulturából, steril szeparált tejjel a megmaradt 4 decit újra kiegészítjük 1 literre és felkavarjuk, visszatéve meleg helyére. Ezen művelet hónapogik ismételtető és rezerva anyakultura is készíthető e módon, mely szintén állandó meleg helyen tartandó, mint az anyakultura. Ha megromlana tisztátalanságtól vagy a levegőből belejutott káros baktériumoktól, új anyakultura tölem beszerezhető forduló postával. A steril szeparált, azaz soványtejet úgy készítjük, hogy egy nagyobb edényt tüzhöz teszünk vízzel és bele állítunk egy kisebbet, e példánál 3 literest, soványtejjel s azt 30 percig, ügyelve arra, hogy a víz főjön, de a soványtej nem, a tüzhöz tartjuk, aztán fedve tögymelegre hütjük, mikor is alkalmas a beoltáshoz. Ha a soványtej igen forró, vagy az anyakultura igen felmelegszik a baktérium, amelyre ép szükségünk van, elhal, elpusztul. Ha több vagy kevesebb 30 liternél a tejszínmenyiség a szerint igazodunk, hogy a oltókultura mindig 10% (tiz percent) legyen. Szilágyi Ferenc, okl. gazda. Postacim: Cojocna, jud. Cluj.

A baromfi rovarirtó munkája mindenki előtt ismeretes. A baromfiak tulajdonképpen nem rovarvők, azonban szorgalmasan és szívesen szedik a bogarakat s ezt a szokásukat felhasználhatjuk a rovarok irtására. Ha a kert vagy szőlő be van kerítve, úgy a baromfit már kora tavasszal befoghatjuk a szőlőbe vagy a kertbe, hogy összeszedje a mutatkozó bogarakat és hernyókat. Ha pedig rovarirtó munkáját a szántóföldön akarjuk felhasználni és a szántóföld közel esik a baromfi tanyához, akkor nem kell egyebet tenni, mint a baromfiakat kihajtani reggel a szántóföldre és egy baromfi-pásztorral oda tereltetni, ahol bogár van. A talajmunkálatok végzésénél (ásás, kapálás, földforgatás) egyenesen pótolhatatlan a baromfiak munkája. Még ha a munkásoknak külön jutalmat is fizetünk az összeszedett kártevőkért, akkor is szükség van a baromfira, mert a szemmel is alig látható apró nyűveket, a férgeket, bábo-

kat a munkások nem tudják összeszedni, a majorság azonban ezeket is irtja. Ezért a földmunkák elvégzésekor mindig tereljük oda a baromfiakat, ezek aztán hűségeen nyomon fogják követni a munkásokat. Vigyázzunk azonban arra, hogy bogár szedéskor a baromfi mindig sok friss vizet kapjon s ezenkívül bőven jusson neki a szemes eleségből is, mert a csak bogárral élő baromfi husa kellemetlen ízű kap. Ha a megtisztandó föld messze van a majorságtól, úgy a baromfit egy arra alkalmas kerekében járó bodéban kell odaszállítani. Éjjel a ketrecet az egyik helyről a másikra visszük, nappal kiengedjük belőle a baromfit, az bejárja a bogaras helyeket. Ha valamelyik helyen kifogyott már a bogár, úgy a baromfi-pásztor tovább vándorol kerekés ketrecével s ott keres új tanyát, ahol a majorságnak dolga akad. A majorság hamar megszokja a vándoréletet, különösen ha megfelelő friss vize és szemes elesége is van és rövidesen kevés baj is van vele.

Vegyes közlemények

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egyesület közgyűlése.

Az egyesület tavaszi közgyűlését e hó 1-én tartotta meg a tagok nagyszámú részvételével. A gyűlés legfontosabb tárgya a mezőgazdasági kamara kérdése volt. Mint tudvalevő, a vármegye a mezőgazdasági kamara kérdésének szempontjából kényszerházasságszerű viszonyban van a szomszédos Nagy-küküllő vármegyével, aminek az eredménye 4 év óta az, hogy a vármegyéből befolyó kamarai járulékok a vagyonosabb és gazdaságilag is kulturáltabb nagy-küküllőmegyei gazdák javát szolgálják, anélkül, hogy Udvarhely megye gazdaközönsége négy év óta valami hasznát látna a kamarának. Már régebb nagyarányú mozgalmat indított az egyesület, hogy a törvény által is megengedett önálló megyei kamarát megkapja, az intézkedés irányában meg is történt a legfelsőbb helyen is, de aztán, úgy látszik, külső nyomásra minden annyiban maradt. A Gazdasági Egyesület közgyűlése a legerélyesebben állást foglalt az önálló kamara mellett s annak felállításával mellett kéri a fogja azt is, hogy számoltassék el a kamara, s állapíttassék meg, hogy a legális kiadások után az Udvarhely megyére eső összeg szolgálja-e a megye gazdanépének érdekeit, mert a segesvári székház megvásárlása, a medgyesi kiállítási épületek emelése stb. az udvarhelymegyei gazdák érdekeit egyáltalán nem szolgálják. V—ó.

Branyicskai br. Jósika Lajos ősz főúr május hó 12-én hosszas szenvedés után, Kolozsváron, 77 éves korában, a halotti szentségek felvétele után tüdőgyulladásban elhunyt. Br. Jósika Lajos 1853-ban született Kolozsváron. Életének javarésztét a család hunyadmegyei ősi fészkeben Branyicskán töltötte el. — Tevékeny részt vett Hunyad vármegye közéletében. Az imperium változás óta állandóan Kolozsváron lakott családjának szeretetével körülvéve. Br. Jósika Lajos elhunytát kiterjedt rokonság gyászolja. Br. Jósika János, dr. gr. Bethlen Györgyné, br. Wesselényi Istvánné és Velits Zoltánné az elhunytban édesapjukat gyászolják. Br. Jósika Gábor az EGE elnöke testvérbátyját, dr. gr. Bethlen György az EGE alelnöke apósát gyászolja az elhunytban. Br. Jósika Lajos temetése május hó 14-én folyt le nagy részvét mellett.

Időjárás: A botfalusi cukorgyár meteorologiai megfigyelő állomása az 1930. évi április hóra a következő feljegyzéseket közölte: A maximális légnyomás 722.8 volt április hó 3-án. A minimális 697.5 volt április 30-án. A legnagyobb meleg +26.8° C. volt április 26-án. A legkisebb meleg —6.5° C. volt április 2-án. Az április havi átlagos hőmérsék-

let +10.03° C. volt. A legnagyobb csapadék 30.2 mm. volt április 7-én. A csapadékok egész havi mennyisége 84.0 mm. volt. A csapadékos napok száma 15.

A gazdakörök ujjaszervezése Marosmegyében. A marosmegyei Földmives szövetség f. hó 8-án tartott választmányi ülésén, hol az ujjaszervezés munkaprogramja képezte a megbeszélés és vita tárgyát, hathatós jelét adta tettekész újra lendülésének. Csontos Miklós elnök korára és egészségére való hivatkozással lemondott az elnöki tisztségről. A választmány az ujjaszervezési munkálatok keresztülvitelével Mikó László alelnököt, mint ügyvezető alelnököt, bízta meg. Mikó László ügyvezető alelnök munkakedvének és készségének tanujeleként lendületes szavakban köszönte meg a bizalmat és biztosította a választmányt, hogy minden erejével igyekszik, hogy a gazdakörök az egész megye területén ujjaszerveztessenek. A választmány örömmel véve tudomásul e bejelentést, a szervezési munkálatok beindítására egy szűkebb bizottságot küldött ki az ügyvezető alelnök mellé. Továbbiakban kimondotta a választmány, hogy az Erdélyi Gazdasági Egyesület ajánlatát elfogadva, Marosvásárhelyen mezőgazdasági és háziipari kiállítást rendez ez év szeptember havában.

Megalakult a Szilágy megyei Malomtulajdonosok Egyesülete. Igen szép érdeklődés mellett tartották meg a szilágy megyei malomtulajdonosok értekezletüket folyó hó 10-én, azzal a céllal, hogy egy egyesületbe tömörüljenek. Az egyesület alakításának szükségességét és célját Kolling Árpád mérnök és Adler Leopold malomtulajdonosok ismertették, amelynek megtörténte után egyhangú lelkesedéssel mondotta ki az értekezlet, hogy megalakítja a Szilágy megyei Malomtulajdonosok Egyesületét. Megválasztották azután a tisztkart, amely a következőképpen alakult: Elnök: Hengye Miklós, alelnökök: Szongoth József és Kolling Árpád, jegyző: Markovits Ferenc és pénztáros: Hartstein Jónás. Ezen kívül minden körlet részére delegáltak egy ellenőrt. Élénk vitát provokált az örlési díjnak megállapítása, amit úgy oldottak meg, hogy március elsejétől kezdődőleg 15% mellett fognak örölni, amely díjban benne foglaltatik az államnak fizetendő 2% forgalmi adó is. Egy bizottságot küldött ki a gyűlés azzal az utasítással, hogy keressen érintkezést a zilahi pénzügyigazgatóság vezetőjével és kérjen orvoslást a malmosokra sérelmes és tévesen kirótt forgalmi adóra vonatkozólag. A 2%-os forgalmi adó ugyanis 1100 lejes buzára van kiróva, holott ma egy m. m. buzának forgalmi értéke 550 lej.

Elromlott gyomor, bélzavarok, émelygés, kellemetlen szájjz, homlokfejfájás, lázl székszorulás, hányás vagy hasmenés esetéinél már egy pohár természetes „**Ferenc József**” keserűviz gyorsan, biztosan és kellemesen hat. A gyakorlati orvostudomány igazolja, hogy a „**Ferenc József**” viz használata a sok evés és ivás káros következményeinél igazi jótéteménynek bizonyul. A „**Ferenc József**” keserűviz gyógyszerárakban, drogeriákban és fűszerüzletekben kapható.

APRÓHIRDETÉSEK.

APRÓHIRDETÉSEK ÁRA: azavanként 4 lel vastagabb betűkkel szedett szavak kétszeres áron számíttatnak. Legkisebb apróhirdetés díja 40 lel

Kerestetik szerény igényű kertész, ki konyha és virágkerteszetben jártas. Br. Huszár Lászlóné Apalina pu. Reghiu, jud. Mures, 313

A mezőgazdaság minden ágában teljes jártassággal bíró, önálló vezetésre képes intéző nagyobb gazdaságba felvétetik. Személyi adatokat, képesítést, eddigi működést, fizetési igényt tartalmazó kérvényt a kiadóhivatal továbbít. 318

Az E. G. E. kiadásában megjelent könyvek és egyéb nyomtatványok árjegyzéke.

1. ár, ha a füzetet személyesen veszi meg;
2. ár, ha a füzet árát előzetesen beküldi és egyszerű postal küldés mellett, a füzet megérkezéséért felelősséget nem vállalunk.
3. ár, ha a füzet árát előzetesen beküldi ajánlott és felelős postal küldéssel.
4. ár, ha a füzetet utánvétellel küldjük meg.

Megrendelések azok értékével együtt az Erdélyi Gazdasági Egylet titkári hivatala (Cluj—Kolozsvár, Str Andrei Mureşan 10.) címére küldendők. Öt példányon feltölti füzetmegrendelés esetén 25 százalék engedmény.

Lel

2. Gáspár J.: A kaszálók és legelők ápolása	40	43	53	61
3. Virág Elek: Sertésenyésztés és hizlalása	40	43	53	61
4. Tormay Béla. A borjúk fölneveléséről	15	18	28	36
6. Hauer Géza. A fejőstehénről	15	18	28	36
12. Rltter G. A házikert	40	43	53	61
20. K. Vörös S. A gazdaságok berendezéséről	15	18	28	36
21. Marx Ferenc. A kosárfűz termelése	15	18	28	36
22. Kovácsy B. Házi állataink takarmányozása	15	18	28	36
36. Jakab L. Állataink egészségének gondozása	25	28	38	46
43. Ikafalvi. Szőlőművelésről	15	18	28	36
46. L'Hullier I. A káposzta-félék termesztése	15	18	28	36
47. Dr. Balntner F. A mezőgazd. szeszgyárak	15	18	28	36
48. Dr. Nagy E. A cukorrépa termelése	50	53	63	71
56. Dr. Cséser Lajos: Kalauz a falusi gazdasági társadalomtudományban	25	28	38	46
59. Cséser Gyula. Az utak és terek fásítása	15	18	28	36
60. Dr. Szentkirályi Á. Erdély juhai és juh-tenyésztése	50	53	63	71
61. Dr. Péter B. A gyógynövénytermesztés	25	28	38	46
62. Dr. Péter Béla. A gyümölcsfák betegségei és ellenségei, valamint a gyümölcsfák termékeltségének okai	40	43	53	61
63. Dr. Nagy E. A gazdakörök szervezéséről	40	43	53	61
Gazdakör alapszabályminta drbja	5	8	18	26
Hágtási jegyzék darabja	5	8	18	26
Hágtási és borjazási jegyzék darabja	5	8	18	26
Törzskönyvelési lap tehének és bikák részére	5	8	18	26
Próbafejési napló darabja	5	8	18	26
Napszámjegyzék 100 oldalas	30	33	43	51
Napszámjegyzék 50 oldalas	25	28	38	46
Napszámjegyzék 16 oldalas	10	13	23	31
Szegődménylevél darabja	4	7	17	25
Mezőgazd. kamarákról szóló törvény	10	13	23	31
Az állattenyésztésről szóló törvény	10	13	23	31
Dr. Szentkirályi Akos „Erdély szarvasmarha-tenyésztésének dolga”	15	18	28	36
Utastítás a községi legelők kezelésére és kihasználására nézve	10	13	23	31

Aki a Minerva Biztosító R. T.-nél biztosít, az közvetve az egyesületet is támogatja és így érdekeinek hathatósabb védelmét mozdítja elő.

Gondos szőlősgazdák, gyümölcsstermelők és konyhakertészek!

monilia, lisztharmat és az összes gombabetegek ellen csakis

„AMONIL”

kénes permeterizőszert,

rágó kártevők, különféle molyok, ilonca, stb. ellen csak

„DARSIN”

arzéntartalmu permeterizőszert,

különféle tetvek, vértetű stb. ellen (virágkerteszetben is) kizárólag

„POKSIN”

nyári permeterizőszert

használnak.

316

„AMONIL” és „DARSIN” bármily permeterizőszerttel keverhető. — Ezirányu költségei azonnal sokszorososan visszatérülnek.

Gyártja:

Moskovits Ipartelepek R.-T.

ORADEA, Calea Victoriei No. 62.

Kérjen ismertetőt!

HANSEN

világhírű, minden sajtkészítő által ismert

310

tejoltója

poralakban, folyékony állapotban, mindenkor

egyenletes erős,

abszolut tiszta, erős, tartós, megbízható és kiadós gyártmány.

Romániai képviselő:

GEA-KRAYER S. A.

Timişoara—Temesvár.

Schmidt féle keltetőgépek lerakata

PEKK

317

D-vitamin készítmény háziállatok részére.

1 kg. vételénél Lei 165,—, 5 kg. vételnél Lei 145,—

Szatmármegyei Mezőgazdák Szövetkezete Satu-Mare.

Vetőmagvak

gazdasági magvak
konyhakerti magvak
virágmagvak
heremagvak

legmegbízhatóbb minőségben

286

**MEZŐGAZDÁK
KERESKEDELMI R. T.-nál**

Alapítva 1900

ARAD

Alapítva 1900

Árjegyzék ingyen!

Az

264

Ambrosi szőlőoltványtelep Medgyes-Medias

Tul. Dr. AMBROSI ALFRED

szállít elsősorú és garantált fajtisztaságú szőlőoltványokat, amerikai alany vesszőket. — Kérje új árjegyzékünket.

FAISZKOLÁK ÉS SZŐLŐ
OLTVÁNYTELEPEK R. T.

AMBROSI FISCHER

& CO

AIUD, JUD. ALBA

Catalog grafis

272

Ha csodás gyümölcsstermelést akar, permeterizzen télen

„SZULFAROL”

kénvegyület permeteriző szerrel.

Minden gombabetegek, lisztharmat, gyümölcspenész ellen legjobban bevált védelmi szer! Őszi-tavaszi kora tavaszig, rügyekadástig permeterizünk 2% os Szulfarol oldattal!

Lerakatok: Aiud-Nagyenyed: Hangya Központ; Alba-Iulia-Gyulafehérvár: Carl F. Jickeli; Arad: Mezőgazdák Kereskedelmi r. t., Sindicatul Viticol Timiş-Torontal; Bistriţa-Beszterce: Verkaufshalle; Braşov-Brassó: Krafft & Herberth; Carei Mari-Nagykároly: Spitz Mór; Covasna-Kovácsna: Wittenberger Mór; Cernăuţi-Csernovic: Schmidt & Fontin; Cluj-Kolozsvár: S-sor F. Gergely; Dej-Dés: Reuniunea Agricola Someş-Szamosmegyei Gazdasági Egylet; Gherla-Szamosujvár: Florian Jakab; Gyorok-Gyorok: Michael Schneberger; Ludoşul de sus-Felsőludas: Gál Zoltán; Lugoj-Lugos: Camera de Agricultură; Medias-Medgyes: Johann Schmidt; Odorheiu-Székelyudvarhely: Varró Elek; Oradea Mare-Nagyvárad: Reuniunea Agricola Bihor-Biharmegyei Gazdasági Egylet; Oraviţa-Oravica: Farmacia Knoblauch; Pancota-Pankota: Ioan Kayser; Satu Mare-Szatmár: Sindicatul Agriculturilor-Gazdasági Egylet; Sibiu-Nagyszében: Carl F. Jickeli; Sighetuora-Segeşvár: I. L. & A. Heshalmer; Teremia Mare-Nagyterem: Primăria; Tg.-Mureş-Marosvásárhely: Farmacia Dávid János; Timişoara-Temesvár: I. Faicivici, Bulev. Reg. Ferd. 8.; Turda-Torda: I. Eszényi.

Vezérképviselő: FREDERIC SPODHEIM & Co. Bucureşti, Bulev. Elisabeta No. 3.

236